

dłożeniu zaświadczenia wydanego przez właściwy organ Urzędu do Spraw Kombatantów; za członków najbliższej rodziny uznaje się współmałżonka, rodziców, dzieci i rodzeństwo osoby poległej,

- 3) w wysokości 50% opłaty określonej w ust. 1 uczącej się młodzieży wyjeżdżającej na wakacje letnie, jeżeli fakt pobierania nauki stwierdza ważna legitymacja szkolna lub legitymacja szkoły wyższej; ulga nie ma zastosowania do osób uczęszczających na kursy wieczorowe lub pobierających naukę na studiach zaocznych albo na studiach i kursach, o których mowa w art. 44 ustawy z dnia 5 listopada 1958 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 1969 r. Nr 4, poz. 31, z 1972 r. Nr 16, poz. 114 i z 1973 r. Nr 12, poz. 89).

2. Ucząca się młodzież wyjeżdżająca na warunkach ustalonych w ust. 1 pkt 3 na wakacje letnie do krajów, o których mowa w § 3 ust. 2, uiszcza ulgową opłatę paszportową w wysokości 600 zł.

3. W razie zbiegu uprawnień do stosowania ulgi stosuje się ulgę korzystniejszą.

§ 5. W razie zmiany warunków mających wpływ na wysokość opłaty paszportowej lub zwolnienie od tej opłaty stosuje się opłatę w wysokości wynikającej z okoliczności istniejących w czasie wykorzystywania wkładki paszportowej do dowodu osobistego, paszportu lub dokumentu podróży.

§ 6. 1. Opłatę paszportową uiszcza się znaczkami opłaty paszportowej przez naklejenie ich:

- 1) w paszporcie, wkładce paszportowej do dowodu osobistego lub dokumencie podróży w miejscu do tego przeznaczonym,
- 2) na podaniu w sprawach określonych w § 2 ust. 1 i 2 oraz w § 3 ust. 4.

2. Osoby korzystające z ulgowej opłaty paszportowej obowiązane są przedstawiać organom kontroli granicznej dokumenty, o których mowa w § 4, uzasadniające uprawnienie do ulgi.

3. Znaczki opłaty paszportowej kasują polskie organy kontroli granicznej.

4. Przepisów ust. 1—3 nie stosuje się do opłat za wydanie lub wznowienie ważności paszportu lub dokumentu podróży przy wyjazdach na pobyt stały, za wpisy uczestników wyjazdów grupowych do paszportu zbiorowego oraz w sprawach, o których mowa w § 5; w tych wypadkach dowodem uiszczenia opłaty paszportowej jest pokwitowanie bankowe lub PKO złożone w organie paszportowym.

§ 7. 1. Wolne od opłaty paszportowej są:

- 1) paszporty służbowe oraz wkładki paszportowe do dowodów osobistych, jeżeli zostały wydane i są wykorzystywane na wyjazdy służbowe; wolne są również od opłat paszportowych wszelkie czynności dokonywane w toku postępowania w tych sprawach,
- 2) wkładki paszportowe do dowodów osobistych, paszporty i dokumenty podróży wydawane osobom do lat 16 oraz wpisy tych osób do wkładek paszportowych do dowodów osobistych, paszportów i dokumentów podróży, a także wszelkie czynności dokonywane w toku postępowania w tych sprawach.

2. Zwalnia się od opłaty paszportowej za wydanie, wznowienie ważności oraz za każdorazowe następne wykorzystanie po wydaniu lub wznowieniu ważności wkładki paszportowe do dowodów osobistych, jeżeli są wykorzystywane w związku z zatrudnieniem za granicą, podjętym w ramach zawartych umów międzynarodowych. Składane w tych sprawach podania podlegają opłacie określonej w § 2.

§ 8. Przez użyte w rozporządzeniu określenie „dowody osobiste” należy rozumieć także „tymczasowe zaświadczenia tożsamości”.

§ 9. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1959 r. o opłatach za paszporty wydawane w kraju oraz wkładki paszportowe do dowodów osobistych i dokumenty podróży (Dz. U. z 1959 r. Nr 46, poz. 281, z 1967 r. Nr 27, poz. 125 i z 1969 r. Nr 4, poz. 27).

§ 10. W § 48 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 marca 1970 r. w sprawie opłaty skarbowej (Dz. U. Nr 7, poz. 59 z późniejszymi zmianami) skreśla się wyrazy „z wyjątkiem przepisu § 21 ust. 1 pkt 4—7 i ust. 2—5”.

§ 11. 1. Przepisy § 6 ust. 1 i 3 stosuje się od dnia 1 stycznia 1974 r. w odniesieniu do paszportów lub dokumentów podróży przy wyjazdach do państw, o których mowa w § 3 ust. 2.

2. W okresie do dnia 31 grudnia 1973 r. posiadacze dokumentów, o których mowa w ust. 1, przedkładają organom kontroli granicznej dowody uiszczenia opłaty paszportowej określone w § 6 ust. 4.

3. Do paszportów i dokumentów podróży wystawionych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się w okresie ich ważności dotychczasowe przepisy w zakresie trybu uiszczenia opłaty paszportowej.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 14 maja 1973 r.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*

107

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 3 maja 1973 r.

w sprawie kuratorów nieletnich.

Na podstawie art. 493 § 2 Kodeksu postępowania karnego z 1928 r. (Dz. U. z 1950 r. Nr 40, poz. 364 z późniejszymi zmianami) w związku z art. III pkt 1 przepisów wprowadzających Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1969 r. Nr 13, poz. 97) oraz na podstawie art. 571 Kodek-

su postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 i z 1965 r. Nr 15, poz. 113) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Kuratorzy nieletnich są organami pomocniczymi sądów w sprawach nieletnich i w sprawach opiekuńczych małoletnich.

2. Kuratorzy nieletnich działają przy sądach powiatowych.

3. Kuratorami nieletnich, zwanymi dalej „kuratorami”, są kuratorzy zawodowi i kuratorzy społeczni.

§ 2. 1. Kuratorzy zawodowi są pracownikami sądów powszechnych. Przyjmuje ich do pracy, zawiesza w czynnościach i zwalnia prezes sądu wojewódzkiego.

2. Kuratorzy zawodowi działają przy sądach dla nieletnich i podlegają prezesom sądów powiatowych, przy których utworzono sądy dla nieletnich.

3. Kuratorzy zawodowi współdziałają w sprawach opiekuńczych małoletnich z właściwymi sądami opiekuńczymi.

§ 3. 1. Kuratorów społecznych powołuje, zawiesza w czynnościach i odwołuje prezes sądu powiatowego. Kuratorzy społeczni pełnią powierzone im czynności w ramach funkcji społecznej.

2. Kurator społeczny pełniący obowiązki w sprawach opiekuńczych w sądzie powiatowym, przy którym nie powołano wydziału dla nieletnich, pełni jednocześnie obowiązki w sprawach nieletnich przy właściwym miejscowo sądzie dla nieletnich.

§ 4. 1. Kuratorów wpisuje się na listę kuratorów powołanych przy danym sądzie.

2. Kurator przed przystąpieniem do pełnienia swych obowiązków składa przed prezesem sądu następujące przyrzeczenie: „Przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki kuratora nieletnich wykonam z całą sumiennością, mając zawsze na uwadze dobro Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz dobro dzieci i młodzieży”.

3. Z odebrania przyrzeczenia sporządza się protokół, który podpisują odbierający i składający przyrzeczenie.

4. Po odebraniu przyrzeczenia prezes sądu wydaje kuratorowi legitymację według ustalonego wzoru.

5. Legitymacja zawiera wezwanie Milicji Obywatelskiej oraz innych instytucji państwowych i społecznych o udzielenie kuratorowi, jako organowi pomocniczemu sądu, pomocy w zakresie prowadzonych przez kuratora czynności.

§ 5. 1. Koordynowanie i kontrolowanie działalności kuratorów oraz udzielanie im potrzebnej informacji i pomocy w sprawach związanych z powierzoną im funkcją należy do prezesa sądu, przy którym kurator działa, lub do wyznaczonego przez niego sędziego.

2. O poważniejszych uchybieniach w pracy kuratora sędzia zawiadamia prezesa właściwego sądu.

§ 6. 1. Do sprawowania obowiązków kuratora społecznego może być powołana na jej wniosek lub za jej zgodą osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) posiada w kraju stałe miejsce zamieszkania,
- 3) nie była skazana za przestępstwo,
- 4) nie została pozbawiona władzy rodzicielskiej ani też jej władza rodzicielska nie została ograniczona,
- 5) ukończyła lat 24,
- 6) zasługuje na zaufanie i daje rękojmię należytego wykonywania powierzonych jej obowiązków.

2. W wyjątkowych wypadkach można powołać do sprawowania obowiązków kuratora społecznego osobę, która nie ukończyła lat 24, jeżeli jej kwalifikacje, wyrobienie społeczne i doświadczenie życiowe wskazują na przydatność w pracy wychowawczej z młodzieżą.

§ 7. Prezes sądu zawiesza w czynnościach kuratora społecznego, jeżeli przeciwko kuratorowi wszczęto postępowanie karne o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego albo postępowanie o pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej.

§ 8. Prezes sądu odwołuje kuratora społecznego, jeżeli kurator:

- 1) przestał odpowiadać warunkom określonym w § 6 ust. 1 pkt 1—4,
- 2) nie wykonuje lub nie jest w stanie wykonywać powierzonych mu obowiązków albo nie daje rękojmi należytego ich wykonywania,
- 3) złożył prośbę o zwolnienie go z powierzonej mu funkcji lub jeżeli wymagają tego względy organizacyjne.

§ 9. Kuratorem zawodowym może być osoba, która odpowiada warunkom określonym w § 6, ma co najmniej 2-letnią praktykę w pracy z młodzieżą oraz posiada wyższe wykształcenie, a w wyjątkowych wypadkach wykształcenie co najmniej średnie i 4-letnią praktykę w pracy z młodzieżą.

§ 10. Do kuratorów zawodowych stosuje się odpowiednio przepisy § 7 i 8.

§ 11. Kurator obowiązany jest zachować w tajemnicy wszystkie okoliczności, o których powziął wiadomość w związku ze sprawowaniem powierzonej mu funkcji.

§ 12. W razie uzyskania informacji o sytuacji zagrażającej dobru nieletniego lub małoletniego, a w szczególności powodującej jego demoralizację, kurator powinien podjąć odpowiednie działanie, a w razie potrzeby — zawiadomić odpowiednie organy.

§ 13. W celu realizacji swych obowiązków kurator jest uprawniony do:

- 1) odwiedzania osób, nad którymi sprawuje dozór lub które pozostają pod nadzorem sądu opiekuńczego, w miejscu zamieszkania, pracy lub w szkole,
- 2) kontrolowania postępowania osób, o których mowa w pkt 1, oraz żądania od nich niezbędnych wyjaśnień i informacji,
- 3) przeglądania akt sądowych i sporządzania z nich odpisów w związku z wykonywaniem czynności zleconych przez sąd lub sędziego dla nieletnich,
- 4) korzystania z pomocy szkół, poradni specjalistycznych, właściwych instytucji państwowych i społecznych,
- 5) składania do sądu wniosków w sprawach nieletnich, w szczególności wniosków o uchylenie dozoru, o odwołanie zawieszenia umieszczenia w zakładzie poprawczym, o odwołanie warunkowego zwolnienia z zakładu poprawczego lub o zmianę środka wychowawczego, a także zawiadamiania sądu o potrzebie podjęcia czynności w sprawach opiekuńczych,
- 6) zwracania się do sądu o udzielenie niezbędnych wskazań co do sposobu wykonywania swych obowiązków.

§ 14. 1. Do obowiązków kuratora w sprawach nieletnich należy:

- 1) wykonywanie czynności zleconych przez sędziego dla nieletnich do czasu wydania orzeczenia,
- 2) sprawowanie dozoru nad nieletnim,
- 3) wykonywanie innych czynności zleconych przez sąd lub sędziego dla nieletnich.

2. Do obowiązków kuratora w sprawach opiekuńczych należy:

- 1) wykonywanie czynności zleconych przez sąd przed wydaniem orzeczenia,

- 2) sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem obowiązków rodzicielskich przez rodziców, którym władzę rodzicielską w ten sposób ograniczono, oraz udzielanie tym rodzicom pomocy w wychowywaniu dziecka,
- 3) wskazywanie kandydatów na opiekunów, kontrolowanie sytuacji dzieci, nad którymi ustanowiono opiekę, i udzielanie pomocy w zakresie sprawowania tej opieki,
- 4) wykonywanie innych czynności zleconych przez sąd opiekuńczy.

§ 15. Kurator społeczny obowiązany jest także do:

- 1) brania udziału w organizowanym przez sąd szkoleniu i w naradach kuratorów,
- 2) stawiania się na każde wezwanie sądu i udzielania wyjaśnień związanych z pełnioną funkcją,
- 3) współdziałania z terenowymi organami władzy i administracji państwowej, organizacjami młodzieżowymi oraz innymi instytucjami państwowymi i społecznymi.

§ 16. 1. Do obowiązków kuratorów zawodowych należy ponadto w szczególności:

- 1) organizowanie i kontrola pracy kuratorów społecznych, jak również udzielanie kuratorom społecznym pomocy i wskazówek oraz organizowanie szkolenia tych kuratorów,
- 2) współdziałanie z instytucjami realizującymi zadania w zakresie opieki nad dziećmi,
- 3) podejmowanie inicjatyw zapobiegania demoralizacji dzieci i młodzieży.

2. Obsługę biurową związaną z pracą kuratorów zawodowych pełni sekretariat sądu dla nieletnich.

§ 17. 1. Powierzając sprawowanie dozoru nad nieletnim lub nadzoru nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej, sąd udziela kuratorowi informacji i wskazówek niezbędnych do prawidłowego wykonywania dozoru lub nadzoru.

2. Kuratora należy zawiadomić o zmianie orzeczenia w sprawie dozoru lub nadzoru oraz o wydanych w tym zakresie zarządzeniach.

§ 18. Z chwilą powierzenia dozoru kurator powinien:

- 1) zaznajomić się z orzeczeniem oraz z aktami sprawy nieletniego,
- 2) nawiązać niezwłocznie kontakt z nieletnim, jego rodziną i środowiskiem, jak również ze szkołą, do której nieletni uczęszcza, z zakładem pracy, w którym nieletni pracuje, oraz z organizacjami, w których działalności nieletni uczestniczy,
- 3) poczynić niezbędne starania, aby nieletni przestrzegał porządku prawnego, a zwłaszcza nie popełnił przestępstwa, oraz stosował się do orzeczenia sądu, uczęszczał do szkoły, przygotowywał się odpowiednio do swoich uzdolnień do zawodu lub wykonywał społecznie pożyteczną pracę,
- 4) udzielać nieletniemu niezbędnej pomocy w rozwiązywaniu trudności życiowych, w kontynuowaniu nauki lub w przygotowywaniu się do zawodu, w uzyskaniu pracy i w razie potrzeby poddaniu się leczeniu,
- 5) podejmować starania o wykonywanie przez rodziców lub opiekuna ich obowiązków wobec nieletniego,

- 6) składać sądowi nie rzadziej niż co trzy miesiące pisemne sprawozdanie o zachowaniu się nieletniego, z tym jednak zastrzeżeniem, że sprawozdanie należy złożyć niezwłocznie w razie stwierdzenia, że nieletni popełnił przestępstwo, nie stosuje się do orzeczenia sądu lub w inny sposób narusza porządek prawny,
- 7) zawiadomić niezwłocznie sąd o powołaniu nieletniego do pełnienia czynnej służby wojskowej,
- 3) podejmować inne niezbędne czynności związane ze sprawowaniem dozoru.

§ 19. Przepis § 18 stosuje się odpowiednio do sprawowania nadzoru nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej.

§ 20. 1. Prezes sądu powiatowego w porozumieniu z przewodniczącym właściwego wydziału dla nieletnich ustala i przyznaje kuratorowi społecznemu ryczałt miesięczny tytułem zwrotu kosztów ponoszonych w związku ze sprawowanymi przez niego czynnościami. Wysokość tego ryczałtu ustala się w zależności od ilości i rodzaju czynności wykonywanych na zlecenie sądu lub sędziego dla nieletnich.

2. Ryczałt za jeden dozór nad nieletnim lub nadzór nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej nie może przekroczyć kwoty 50 zł miesięcznie. W szczególnie uzasadnionych wypadkach prezes sądu może przyznać kuratorowi społecznemu ryczałt w kwocie wyższej, nie większej jednak niż 70 zł za jeden dozór nad nieletnim lub nadzór nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej. Suma ryczałtów nie może przekroczyć kwoty 500 złotych miesięcznie.

3. Kuratorowi społecznemu, który za czas nieobecności w pracy w związku z wykonywaniem obowiązków kuratora nie zachowuje prawa do wynagrodzenia z zakładu pracy, prezes sądu przyznaje ponadto zwrot utraconego za ten czas zarobku, jeżeli wykonanie obowiązków kuratora w godzinach pracy zawodowej było konieczne.

§ 21. Zwolnienie kuratora społecznego od zajęć służbowych do wykonania czynności powierzonych przez sąd, których nie może on załatwić poza godzinami pracy zawodowej, następuje w trybie przepisów w sprawie zwolnień od pracy zawodowej pracowników w uspołecznionych zakładach pracy.

§ 22. Kuratorowi zawodowemu przysługuje ryczałt według zasad określonych w § 20 ust. 1 i 2 za pełnienie dozoru nad nieletnim lub nadzoru nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej.

§ 23. Prezesi sądów powiatowych powołają na kuratorów społecznych dotychczasowych kuratorów dla nieletnich i inspektorów społecznych, którzy odpowiadają wymaganiom określonym w niniejszym rozporządzeniu.

§ 24. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 lutego 1959 r. o kuratorach sądowych dla nieletnich (Dz. U. Nr 18, poz. 113),
- 2) rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 lipca 1956 r. o inspektorach społecznych przy sądach powiatowych (Dz. U. Nr 29, poz. 134).

§ 25. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1973 r.

Minister Sprawiedliwości: W. Berulowicz

Redakcja: Urząd Rady Ministrów — Biuro Prawne, Warszawa, al. Ujazdowskie 1/3.
 Administracja: Administracja Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71
 00-979 Warszawa, (przegródka pocztowa 81).

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów
 w Zakładach Graficznych „Tamka”, Zakład nr 1, Warszawa, ul. Tamka 3.